

elméd, lelked megtisztuljon, lelkiismereted a bűnbánatban, megbocsátásban megnyugodjon. S ekkor küldj egy csendes fohászt fel az égre, s engedd, hogy Isten csendesen átöleljen. Meglátod, e jótékony csendben Isten megvigasztal, erőt ad és bölcsé tesz. Megérted, hogy te is akkor vagy a legbölcsőbb, legszeretreméltóbb és legboldogabb, amikor lelkedben Isten csendje honos, s csendes szavad mindig ebből fakad, Ámen.

A FÖLD SÓJA, A VILÁG VILÁGOSSÁGA

„Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják és eltapossák az emberek. Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házában. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”
(Mt 5,13-16)

Áldozcsütörtök van, egy hétköznapi ünnep, aminek azonban nagy fontosságot tulajdonít az egyszerű ember. Kevesen vannak, akik ma elmennek a mezőre dolgozni, mert félik az Isten haragját. Jól is van ez így, de még jobb lenne, ha ez az Isten-félés kiterjedne a vasárnapokra, ünnepnapokra és egyszerű hétköznapiakra is.

Áldozcsütörtököt sokáig összekapcsolták egyházunkban a konfirmálással, ezzel is kifejezve, hogy számunkra a tanítványsággal, az öntudattal, a helyes önértékeléssel függ össze. Kérdése ennek az ünnepnek ez: ki vagy? Hol a helyed a világban? Betöltöd-e ezt a helyet, szerepet, hivatást?

A Hegyi beszédből felolvasott jézusi tanítás éppen ezekre a kérdésekre ad választ. Azt mondja: ti vagytok a föld sója. Ti vagytok a világ világossága. Mit jelent ez? A só egyik legfontosabb ásványi kincsünk, amelynek szükségünk szerinti fontosságát legjobban szemlélteti a *Mint a sót az ételben* című népmese. Erdély földjén már a római uralom idején bányászták a sót, s annak értékesítése császári, később királyi előjog volt. Fontosságára utal egy ősrégi északi legenda is, amely szerint a jégből támadt östehen sótömbből nyalta életre az istenek ös-atyját, a világ teremtőjét. Számunkra a tartósításban és az ízesítésben van nélkülözhetetlen szerepe.

A fény, a világosság számunkra és az egész földi élet számára még fontosabb. Nélküle nincsen élet. Sem növény, sem állat, sem ember, semmi sem élhet

nélküle, akárcsak víz és levegő nélkül. A Biblia szerint a világosság volt Isten első teremtménye.

Nos, Jézus ezt a két fontos elemet használja tanításában: a tartósító, ízesítő sót és az éltető, megvilágosító, látni engedő fényt. Ti vagytok ezek, mondja. Lényegében tanítványai világban betöltött szerepéről, küldetéséről beszél, s szavait jobban megértjük, ha idekapcsoljuk a 10. fejezet vonatkozó verseit: „Elbocsátalak, mint juhokat a farkasok közé.”

SÓ-Jézusnak, korának rabszolgatartó társadalmában, amikor áthidalhatatlan volt a szakadék az emberek között, vallásos viszonyaiban, ahol a zárt közösségek nem tűrtek meg másként gondolkozót, új stratégiára volt szüksége, hogy evangéliumát elterjessze. Ez nem hangos, erőszakos, ráerőszakoló magatartás, hanem csendes, szelíd, meggyőző. Lassan beépülni az emberek közé, beszívárogtatni a kemény szívekbe Isten akaratát. Olyan észrevétlenül terjeszteni Isten országát, ahogy a kovász keleszti meg a tésztát, ahogy a só olvad el az egész ételben, s benne íz, megtartás lesz.

Az elnyomásban, üldözésben, kizsákmányolásban igencsak nagy szükség volt ilyen só-emberekre. Akik másképp viselkedtek. Akik a romlásban megtartottak, akik a gyűlölködésben szerettek, a viszályban elsimítottak, a szomorúságban egy csipetnyi vigasztalást hoztak, a viharban nehezek voltak, mely szülőföldre kötött.

Világosság – Most derül ki, hogy a szürke, nehéz só mennyire rokon a megfoghatatlan, gyönyörű fényvel. A tanítványoknak, sóként beépülve az emberek szívébe, világítani kell. Továbbítani Isten világosságát, Isten szeretetét. Elvezetni az embereket Isten fényéhez és szeretetéhez. Megláttatni kell az igazságtalanságot, romlottságot, pogányságot, keményszívűséget, s felhívni a figyelmet arra, amit az evangélium kínál: szeretet, békesség, szabadság, testvériség, istengyermekség. Ők kell legyenek a fény, amelyen keresztül árad az Isten áldása az emberek lelkébe, hogy ők is sóvá és fényvé váljanak a maguk és mások számára.

Ezt jelenti sónak és fénynek, Jézus tanítványának lenni. Jézus hozzáteszi még azt is, hogy a feladat elől nem lehet elbújni. A só nem ízetlenül lehet meg, a gyertyát nem teheti senki a véka alá, hanem a lámpatartóba; a hegyre épült várost sem lehet elrejtetni. Vagyis nincs visszaút. Aki az eke szarvára tette a kezét, az ne tekintsen vissza. Aki elindult egy, az Isten által kijelölt úton, azon menjen is végig, soha nem tagadva meg önmagát. Vállalja azt, hogy Isten sója, világossága legyen.

Kedves Testvéreim! Jézus nemcsak Péterhez, Jánoshoz és a többiekhez szólt, hanem kétezer éven át megszólított mindenkit, akihez eljutott az Evangélium. És sokan voltak, aki megfogadták szavait. Akik rájöttek, nem érdemes másképpen élni, csak, mint só és világosság. Ezek voltak azok az emberek, akik mindig tudták a kötelességüket, akik szerettek, akikkel együtt élni öröm volt, mert sugárzott belőlük a megtartás és a fény. S a világot ezek az egyszerű, de értékes emberek vitték előbbre, sohasem a hatalommal visszaélő, üres lelkűek, akik viszont nem a

föld sói, hanem maró savai, nem a világ világossága, hanem vakító, pusztító vilámai voltak.

Áldozócsüdtörtökön Jézus minket is megszólít újra: vedd fel a keresztedet és kövess engem. Mert tudom, hogy van kereszted, tudom, hogy szenvedsz, tudom, hogy aggódsz, küzdesz, harcolsz. De Istenben bízva légy só, légy világosság önszántadból, belső örömből szeretteid és mindenki számára, aki megtart, aki ide, e gyönyörű szülőföldre köt, aki megízesíti az életet, aki világít és szeretetével embertársai szívébe viszi Isten világosságát. Ne mondd, hogy öreg vagy, ne mond, hogy beteg vagy, hogy neked ehhez nincs erőd! Isten megsegít, mert ez életed értelme, küldetése.

Ezt várja el tőlünk Isten, Jézus, s így lehetsz boldog. Ámen.

Könyvszemle

John Dominic Crossan és Jonathan L. Reed: *Jézus nyomában. A kövek alatt a szövegek mögött. Jézus és világa megértésének kulcsfontosságú felfedezései.* Fordította: Békési József. Megjelent 2004-ben a Gold Book Kft. gondozásában a debreceni Kinizsi Nyomdában. 300 oldal. A könyv eredeti címe: *Excavating Jesus: Beneath the Stones, Behind the Texts.* Harper SanFrancisco, 2001.

Igazi ünnep számomra, hogy végre Crossan könyv olvasható anyanyelvünkön. A számunkra meghatározóan fontos történeti Jézus-kutatást, amely különösképpen az utóbbi évtizedekben oly lényegesen alakította a nyugati és tengerentúli teológiát, magyar nyelvterületen szándékos mellőzés és elhallgatás övezte és övezi. Az Oxfordban tevékenykedő Vermes Géza trilógiáján kívül alig van mit megemlíteni. Nekünk, unitáriusoknak nincs mit veszítenünk a valódi ember Jézus jobb megismerésével, sőt, ellenkezőleg, vallási növekedésünket áldásosan segíti, ha minél valóságghűbben ismerhetjük meg azt, akit mesterként és tanítóként követünk.

Ebben a megismerésben nagy segítségünkre lehet e könyv. Nagy kísértés számomra, hogy elmerüljek a részletekben, és szakmai oldalról közelítsem meg a könyvben tárgyaltakat, de nem teszem, nehogy ezzel valakinek is kedvét szegjem, amikor valójában azt szeretném, hogy minél többen olvassuk el a könyvet. Arra szorítokozom tehát, hogy néhány mondatban bemutassam a szerzőket és a mű fontosabb tartalmi vonásait.

A most 70 éves, ír származású, az Egyesült Államokban tevékenykedő John Dominic Crossan a történeti Jézus-kutatás legnagyobb tekintélye, akinek szakértelmét még azok is elismerik, akik egyébként elveivel nem értenek egyet. Több más kisebb-nagyobb műve mellett a kilencvenes években jelent meg az a két nagyszabású műve (*The Historical Jesus* – 1991 és *The Birth of Christianity* – 1998), amelyek azóta megkerülhetetlen hivatkozási pontot jelentenek a kutatás számára. Különösen az első volt korszakalkotó, amelyben Crossan egyfelől saját kutatási módszertanát alkotja meg, melyet a legtöbb kutató ma figyelembe vesz (ez érvényesül e kötetben is), másfelől – kilépve a teológia szűkebb területéről – ebben a műben találjuk először következetesen érvényesítve Jézus világára mindazt a történelmi, szociológiai és antropológiai ismeretanyagot, amit az egyes szakterületek külön-külön felhalmoztak.

Jonathan Reed a kaliforniai La Verne Egyetemén az Újszövetség és a kereszténység kialakulásának professzora, több Jeruzsálem-környéki és galileai rége-